

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concursuri inserțiuni și axele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICENSCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

In foc se lămurește aurul.

Războiul actual pe lângă părțile sale groaznice e și nespus de bogat în frumuseți morale. Adâncimea și facultățile minunate ale sufletului omenesc nicicând nu s'au manifestat cu atâta putere ca în zilele noastre, când globul pământului arde nu numai pe dinlăuntru, ci și pe dinafară. A trebuit par'că să trimită bunul Dumnezeu cu deadinsul zilele aceste grele, ca sufletul omenesc să se descătușeze din lanțurile în care l-a legat traiul rafinat și peste tot o civilizație pe cât de strălucită la aparență, pe atât de lipsită de orice cultură morală în fond.

Cum a prospiciat bunăoară înainte de războiu viața familiară?

În ce măsură au știut să prețuiască oamenii moderni înainte de acest înfricoșat războiu mondial cea mai aleasă instituțiune a lui Dumnezeu pe pământ, căsătoria și cu dânsa cuibul familiar? Câți bărbați și câte femei au știut să facă din căsuța lor o parte din rai pe pământ, stimându-se, iubindu-se în adevăr, înțelegându-se, răbdând, suferind și luptând unul pentru fericirea altuia. Fericirea casnică, pe care o predică cu atâta căldură și entuziasm biserica, li-s'a părut oamenilor moderni ceva învechit, ceva demodat. Câți bărbați și câte femei nu au cutrierat lumea în lung și în lat, să afle aceea, ce numai acasă în familie se poate afla: mulțumire cu sine, mângâiere, liniște, izvoare de însuflețire, sinceritate și iubire. Câte ființe, putând să fie fericite la casa lor, nu s'au saltimbancizat de dragul lumii mari, despre care au crezut că-i admiră și îi fericește, deși de fapt a răs în pumni de faptele lor?

Astăzi însă mulți bărbați și multe femei prin forța împrejurărilor au ajuns să înțeleagă pe deplin, că ce comoară nespus de mare au pierdut în viața familiară. Ce n'ar da mulți și multe, dacă ar putea să mai revină odată

clipele, lunile și anii pierduți! Câtă fericire posibilă pe pământ nu au pierdut, bărbați femei, prin lipsa lor de pricepere și simțământ sănătos.

Oricum am judecă lumea de astăzi, cu ochi de proroci sinistri, totuș e un fapt incontestabil, că dorul după fericirea și liniștea cuibului familiar, neprihănit de nici o pată, e mai mare ca ori și când.

Acum e evident, pentru mulți, adevărul biblic, că femeia numai în viața casnică își poate afla împlinirea menirii ei dată de Dumnezeu, și nicidecum în lumea mare, și vice-versa bărbatul, numai prin ajutorul femeii lui rânduite de Dumnezeu, poate să înfrunte greutatea vieții și să se entuziasmeze pentru tot ce e măreț și frumos pe pământ.

Războiul înfricoșat din zilele noastre a arătat în lumina cea mai intensivă însemnătatea cuibului familiar pentru omenime și pentru om.

Cum am stat înainte de războiu cu pretențiile? Cine nu a avut pretenții mari? Cine nu s'a crezut neîndreptățit de lume și viață? Atâtea ființe nefericite, atâtea genii pierdute erau prin toate coturile. Războiul a adus și în privința aceasta mult bine. Cu mână de fer a adus pe oameni în ogorul unei vieți simple și naturale, silindu-i să se lapede de pretențiile mari cari le aduceau în viață atâta amărăciune. Războiul a trebuit să învețe pe oameni ce dulce și frumoasă e viața, luată în sine, fără rafinările civilizației. Războiul ne-a învățat, că de ce fapte e capabilă puterea de viață a unui om, când e în plin avânt. Războiul actual ne-a dovedit că omul atâta valorează **câtă știință și caracter are**. Huiduirea muncii altora și forfecarea cinstei deaproapelui nu mai poate duce pe nimenea înainte, dacă capul e sec și inima e searbădă. C'un cuvânt, războiul acesta a tras o brazdă puternică între aceea ce se *chiamă cultură* și *incultură*, și a învățat pe oameni, fără voia lor, să trăiască simplu și natural.

Războiul acesta a făcut un bine mare atunci, când a insuflat poporului nostru un respect adânc față de știință. Războiul i-a lovit mai grozav pe analfabeți și le-a arătat, că ce păcat greu au comis față de ei înșiși, când s'au codit să ieie stilul și cartea în mână.

Analfabeții din războiu își vor trimite copiii la școală din propria inițiativă. Cultura țaranului nostru se va ridica dela sine pe o treaptă mai înaltă, văzând urmările amare ale inculturei.

Badea Ion și badea Gheorghe cari până înainte de războiu nu prea au crezut în doftori, acum văzând că ce minuni fac domni doftori, nu vor mai ascultă de descântătoarele de junghiuri, ci se vor lecul în caz de boală, atât pe sine cât și familia, din bună vreme prin domnul doftor. Câte vieți prețioase a secerat la noi moartea și înainte de războiu, pentru oroarea poporului față de doftor. În privința sănătății va trebui să uimeze o concepție nouă la poporul nostru după războiu. Punctul însă în care a provocat războiul actual cele mai profunde schimbări, este totuș cel religios. Războiul ne-a învățat pe mulți aceea ce nu am știut până acum: *să ne rugăm lui Dumnezeu!* Câți oameni au trăit în lume indiferenți în privința religiosității, sprijinindu-se pe mentalitatea și sufletul nobil al altora, războiul însă a adus cu sine că fieșterea a trebuit să ieie o atitudine personală hotărâtă față de religione.

Fiecare a ajuns în situația aceea, să vadă singur cât e de slab și neputincios sufletește, fiecare a ajuns în poziția aceea ce a avut lipsa de întărire și mângâiere și atunci, fără să vrea, și-a luat drumul spre sfânta biserică și aici a simțit, că sufletul își află vindecare și nutremânt.

Mănile cari din copilărie nu s'au mai încheștat spre rugăciune, acum tari s'au împreunat spre cerere către Tatăl cel ceresc. Sufărința grea a trezit în sufletul multor oameni sentimentul religios și a făcut că mulți fii rățăciți s'au întors iarăși la Tatăl cel atotbun.

Războiul a făcut, ca în multe case creștine s'a întronat iarăși rugăciunea fierbinte către Dumnezeu în toată ziua.

Cu cât va pătrunde mai adânc religiositatea în păturile largi ale poporului, cu atât e mai mare nădejdea, ca lumea să se curețe de păcate și să se îmbrace în Hristos.

Bunul Dumnezeu de aceea a trimis pedepse grele peste oameni, ca suferind ei cu trupul, să se înalte cu sufletul.

Focul curăță aurul și inima deopotrivă.

Rusticus.

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor.

(Urmare).

Cursurile bienale ar fi numai la studiile amintite deja. Eventual se poate face împărțirea și mai bună, praxa va arăta ce îmbunătățiri se pot face.

Pentru orientare deplină în afacerea aceasta, voi da planul studiilor, cum îl proiectase Dr. Mihályi Ákos, profesor la facultatea teologică din Budapesta, în opul său: *A papnevelés története és elmélete*, vol. II p. 203—204, deși dela 1896 — când a apărut opul menționat — se vor fi făcut schimbări.

Anul I.	teorie, praxă	Anul II.	teorie, praxă
Filosofie	6 2	Dogmatica	6 2
Istoria bis.	4 —	Istoria bis.	4 —
Introducere în sf.		Ermineutica și	
Scriptură	5 —	Exegeza	5 —
Omiletică	1 1	Omiletică	1 1
Exerciții liturg.	— 1	Exerciții liturg.	1 1
Cântare bis.	— 1	Cântare bis.	— 1
	21 ore		21 ore
Anul III.	teorie, praxă	Anul IV.	teorie, praxă
Dogmatica	6 2	Dogmatica	6 1
Morala	5 1	Pastorală	5 1
Dreptul canonic	3 1	Dreptul canonic	3 1
Omiletică	1 1	Omiletică	1 1
Liturgica	1 1	Liturgica	1 1
Cântare bis.	1 1	Cântare bis.	1 1
	24 ore		24 ore

După planul acesta profesorul de filosofie are 8 ore; prof. de dogmatică 8, de morală, pastorală și omiletică 9, prof. de studii biblice 5, dar el conduce și lectura de 1/2 oră a sf. Scripturi în Dumineci și sărbători. Liturgica și cântarea s'ar încredința unuia dintre superiorii seminarului, care este mai versat în aceasta. Elevilor din anul I s'ar predă deosebit filosofia, celelalte studii cu anul al II-lea, la dogmatică vor fi cursurile II, III și IV, la celelalte studii vor fi cursuri bienale: anul I și II, anul III și IV.

Reîntorcându-ne la planul nostru, întocmit pentru curs de 3 și 4 ani, orele s'ar împărți astfel: 1. Profesorul de studii biblice are în sem. I 11, în al II-lea 12 ore, fără cursuri combinate 17—18 ore; 2. Profesorul de istorie bis. și drept canonic 12 (18) ore; 3. Profesorul de teologia sistematică 11 (17) ore; 4. Profesorul de teologia practică 12 ore. Pentru predarea celorlalte studii luate în plan trebuie să se facă altă îngrijire.

Ca întregire la planul acesta de învățământ, în vederea unui studiu mai intensiv pentru introducerea unor stări mai ordonate, propun:

I. Să se sistematizeze catedrele teologice: 1. Catedra de studii biblice și exegeza T. V. și N. 2; Catedra de istorie bisericească și dreptul canonic; 3. De teologia sistematică (Teologia fundamentală, Dogmatica și Morala); 4. Catedra de teologie practică; 5. Catedra de cântare și tipic.

Sistemizarea acestor catedre nu poate întâmpina greutăți, pentru că de fapt la acestea sunt 5 profesori,

ar fi deci vorbă numai de sancționarea uzului până aici și de introducerea unor stări ordonate, ca la alte școli.

Pe lângă aceste 5 catedre, să se facă îngrijire ca limba română, științele pedagogice și alte studii, luate în planul de învățământ, să fie predate de profesori cu pregătiri speciale. *Administrația bisericească* să fie colegiu de 1 oră și să se încredințeze unui om cu experiențe.

II. Profesorii de teologie vor fi obligați la 11—12 ore pe săptămână. Numărul acesta nu este mic, dacă ținem seamă de studiile teologice abstracte; la teologiile rom.-catolice profesorii au 8—9 ore. Chiar și la școlile medii profesorii propun 16—18 ore pe săptămână și se va concede, că este deosebită mare între disciplinele teologice și studiile din școlile medii.

III. Fiecare profesor va propune studiile cari aparțin catedrei lui, iar pentru propunerea altor studii să primească remunerație specială, două sute cor. de oră.

IV. Societatea de lectură (literatură) care este la toate seminarele, se va organiza astfel, ca să fie un mediu prielnic pentru cultura teologică și să nu constituie un element eterogen în cadrele institutului. Membrii societății se vor ocupa de chestii teologice și special să se dea atențiune oratoriei bisericești. Societatea va sta sub supravegherea unui profesor, care să dea îndrumările necesare; de altfel societatea va fi înzestrată cu sferă mai largă de independență, ca să servească de pregătire pentru activitatea independentă de mai târziu.

Examenele.

La predarea disciplinelor teologice, profesorii trebuie să aibă în vedere un studiu cât se poate mai intensiv, scopul acesta îl urmăresc și oarele de practică. Dar profesorii au și datoria de a lua în seamă materialul predat, ceace se face în diferite feluri. În institutele rom. catolice se examinează oră de oră sau odată pe săptămână, sunt apoi examene semestrale, dar se constată că examinarea aceasta este prea șablonatică. Noi nu avem norme speciale în privința examinării, ci fiecare profesor lucrează după priceperea sa. Dar în vederea unui studiu sistematic, trebuie să introducem și aici un plan unitar.

Studiile să se ia în seamă astfel, ca elevii să dea probă de judecată și nu numai de memorizare. Prin urmare examinarea oră de oră, ori în fiecare săptămână odată, trebuie omisă, pentru că este prea mecanică, iar în locul ei profesorul să facă rezumate, un fel de repetitoriu, care să servească spre adâncirea materialului. Pentru examinarea sistematică trebuie să introducem *colocviile* semestrale și examene riguroase la materialul de pe un an. Dar examenul acesta să fie sistematic să se țină cel mult cu 3—4 elevi deodată, ca să însemneze o serioasă dare de seamă despre studiul făcut și să nu se țină numai de lux.

Examenul se vor ține la sfârșitul fiecărui an, iar la cursul de patru ani s'ar ține la sfârșitul anului II, III și IV, în anul I ar fi numai colocviu. Pentru examene se va plăti taxa corăspunzătoare, dela care colegiul profesoral poate dispense. Comisia examinătoare se va constitui din profesorii de teologie, iar Consistorul va trimite un comisar, sau examenul se vor ține sub conducerea episcopului eparhial.

Dealtfel regularea în detalii a examenelor se va face prin regulament special. Trebuie însă să accentuăm, că și aici — ca în toate afacerile institutului — trebuie să introducem un sistem mai academic. Cla-

sificațiile semestrale, ca împrumuturi din organizația școlilor medii, să le înlocuim cu indice, în care se va însemna — cu notă generală — și rezultatul examenelor.

Examenul de calificare preoțească.

În metropolia noastră ocuparea unui post bisericesc se condiționează de examenul de calificare. Examenul acesta, numit rigoros, se ține sub conducerea episcopului eparhial înaintea unei comisii, din care profesorii de teologie nu fac parte, și ar avea mai mult caracter practic.

Nu știu care este originea acestui examen, probabil să fie moștenire din timpul, când — în lipsa de pregătire sistematică — singurul examenul acesta formă titlu de îndreptățire la preoție. Dar astăzi, când de pregătirea sistematică pentru preoție se îngrijește școala, calificarea preoțească se constată la examenele, cari se țin în institutul teologic. Fiind vorba acum de reorganizare, trebuie să se reformeze și examenul acesta.

Ar fi mai multe modalități. Examenul de calificare să se țină, după cursurile teologice, din: Cântare, tipic și administrație bis. Ori examenul din anul ultim să fie considerat de examenul de calificare, pe baza căruia să se libereze testimoniul de calificare preoțească. Dacă însă e a se susține că examenul independent și să se extindă la mai multe studii, atunci să se facă numai din Exegeza T. N., Istoria bis, Dogmatică, Morală, Dreptul canonic, Liturgică, Odigetică, Cântare și Tipic.

Examenul să se țină în luna *Iunie*, după examenul din anul ultim, iar comisia examinătoare să se constituie din profesori de teologie și alți preoți cu pregătiri teologice superioare, pentru că numai așa poate fi vorba de examen sistematic. Doctorii în teologie, absolvenții unei facultăți teologice cu examenul în ordine, vor face examen numai de Cântare, tipic și rituale.

(Va urma).

† Sublocotenentul Gheorghe Catone. *

A murit pe câmpul de luptă și absolventul de pedagogie Gheorghe Catone! A plecat și el cu alți tovarăși să-și facă datoria. Și-a fost mândru, că pe lângă purtarea exemplară, în nenumărate rânduri a dat dovadă de bărbăție și s'a putut valida ca român viteaz. În doi ani a luat parte la luptele de pe frontul italian și cel rusesc și întotdeauna a fost la locul lui. Agil și conștientios iute a fost avansat și după doi ani de jă e sublocotenent și cu ce bucurie scria acasă mamei sale, la care ținea nespus de mult. „Mamă dragă, în curând o să vezi pe fiul tău venind acasă, ca oficer!“ Dar se începe ofensiva contra Italiei și fiind împărțit la trupa de atac, în 24 Oct., a intrat primul în foc. Și oficerul frumos n'a scăpat cu zile, și nu s'a mai întors la mamă-sa, care la icoana Maicei Domnului, a îngenunchiat zi de zi și-a vărsat atâtea lacrimi pentru sănătatea lui! Un glonte nebun de mitralieră i-s'a furisat în cap, a trecut prin orbită și i-a stărâmat creierii. Tovarășii l-au găsit fără viață, cu un zimbet de durere pe buze. Cine știe poate sârmanul a știut, că asta are să fie sfârșitul, căci cu o zi mai înainte își luă adio dela toate rudeniile.

Cu datul de 23 Oct., Marți înainte de azezi la orele 10 scrie fratelui său:

„Dragă Nițule! Azi încă sunt viu și sănătos, har Domnului, însă până mâine nu știu ce va fi. La noapte va fi ceva și nu știu ce se va alege dela mine. Mă tem, că aceasta e corespondența ultimă, ce ți-o scriu. Mă încred în bunătatea lui Dumnezeu și doar voi scâpa. Tremur ca varga, sunt nervos și nu-mi aflu loc nicăieri. Încăodată te sărută cu drag al tău frate. Ghița.”

A fost ultimul sărut, care însă nu se va pierde de pe buzele cui le-a trimis. Și-a presimțit moartea, și s'a îngrozit de ea, căci avea părinți și frate, și rudeni multe, multe, pe cari le-a iubit și de cari n'a voit să se despartă, și eră tânăr, abea de 20 ani, și-i eră dor de viață, de viața cea frumoasă și fermecătoare. Duios și melancolic a venit, ca stegar, să-și cerceteze rudeniile, tăcut și îndurerat plecă dintre ei. Nespus de îndurerat și de tăcuți i-a lăsat acum pe toți ai lui, cari foarte i-au iubit! Și nu este putere pământescă, care să redea mângâierea perdută unei mame, care se sbate și se sbuciumă de durere, căci după cum nu este dragoste, ca dragostea de mamă, așa nu-i durere mai mare, decât durerea de mamă!

Eroul a fost înmormântat cu pompă militară în comuna Cepovan, îndărătul platoului Heiligengeist, la câți-va pași de biserică.

Acolo își doarme somnul de veci pe pământ străin și acolo sboară gândurile rudeniilor lui acum zi de zi. „O primăvară dulce unde-a apus frumsețea ta!”

Pentru repausatul în Domnul îndurerat și părinți au ținut parastas de șese săptămâni în biserică din Pomezeeu. Sfânta liturghie au servit-o preoții Petru E. Papp, din Pocola și Alexandru Golea din Hidișel. La prohod părintele Petru E. Papp a ținut cuvântarea funebrelă, cântând să mângâie pe cei întrași.

Îl deplâng: Aurel Catone preot și soția Lucreția, ca părinți, Nițu ca frate, Terentie Papp preot în Buntești și fam. Dr. Ioan Buna adv. în Oradea-mare și soția Antonia, Ioan Candrea jude cercual în Lipova și soția Veturia, Petru Ardelean preot în Oșand și soția Elena, Ioan Papp și soția Iuliana, Oradea-mare, Petru E. Papp, preot, Pocola și soția Silvia, Văduva Iosana dr. Papp, Tinca, Ioan, Nicolae, Pompiliu, Gheorghe, Silvia, Anuța și Marta Catone, ca unchi și mătuși, precum nenumărați veri și verișane.

Odihnește în pace suflet blând!

Din științele naturale.

I. Animalele răpitoare ca răspânditoarele plantelor.

Plantele în lupta lor pentru existență nascocesc diferite modalități pentruca să-și asigure existența. Pe lângă mijloace naturale, ca aripioare (teiu), păstaie sau fulgișori ele recurg și la ajutorul altora și astfel încearcă și în felul acesta să-și mențină specia. Astfel recurg și la ajutorul paserilor, fiindcă omul e prietenul numai al unora dintre plante, iar altora dușman (mai bine o știu grădinarii). Nici ajutorul paserilor nu dă garanță și asigurare deplină, întrucât sunt unele cari se nutresc cu sămânțe și astfel [ajutorul și bunăvoința acestora față de plante, de fapt e cum se poate mai neomenos] existența acestor plante e periclitată. Față de aceste plante au milă alte paseri despre cari foarte puțin s'a știut, că stricând în lumea altui gen, ajută

și menține specia genului periclitat. Aceste paseri binefăcătoare pentru unele specii din lumea plantelor, sunt cele răpitoare, dintre cari cele mai cunoscute: vulturul, șoimul, uliul și șorecarul.

Un savant svedez Hintze a făcut observații foarte prețioase în privința aceasta și a studiat temeinic viața și natura acestor paseri și a recunoscut rolul cel mare ce-l au în răspândirea tocmai a acelor plante cari sunt mai periclitare. Ce minunată-i natura! Ce sublimă și măreață e Providința! Cine ar fi crezut că tocmai acele paseri, cari strică mult să salveze existența și viața acelor neajutorate, cari nu pot alerga după ajutor, fiindcă sunt legate de sol, sunt silite să îndure toate nenorocirile pe cari le aduce vremea și dușmanii.

De-altcum salvarea aceasta e un quasi chestie de viață pentru paserile anumite. Ele se nutresc tocmai cu paserile, cari se nutresc mai mult cu sămânțe, și astfel stomacul lor nefiind întocmit pentru mistuirea sămânțelor, sămânțele vor fi transportate și vor ajunge iarăși pe pământ în o formă sau alta.

Aceste paseri au natura curioasă, că părțile pe cari stomacul lor nu le nutrește le varsă și astfel sămânțele din stomacul paserei răpite își recapătă libertatea împreună cu penele, oasele, pe cari aceste paseri le varsă sau le alege.

Fac serviciu plantelor aceste paseri nu numai prin aceea că le salvează, dar le face și prin aceea că transportându-le din un loc în altul, plantele se popularizează, se întărește specia, devine mai puternică, mai tare și mai puțin expusă peirei.

Și apoi să nu ne mirăm? Vrând să faci rău te pomenești, că faci bine. Aceste nu le face conștiința, ci le face din instinct curat egoist. Și vezi și în egoismul cel mai pronunțat este ceva altruism. Mulți oameni ar putea lua pildă dela ființele acestea necuvântătoare, întrucât stăpân pe rațiunea sa și voința sa, să se nizuiască și să întocmească ca în fiecare faptă egoistă să fie și element altruist. Paserea o face din instinct, omul ar trebui în urma rațiunii și voinței sale libere.

II. Influența razelor Röntgen asupra plantelor.

Dintre fizicienii naturaliști de azi se distinge Stehlik, care a cercetat influența razelor Röntgen asupra plantelor. După multe studii și experimente a constatat că razele acestea au o influență binefăcătoare asupra dezvoltării plantelor cu sămânță, mai ales în perioada primă, întru cât incolțește cu mult mai curând și se dezvoltă cu mult mai repede, dacă se aplică în intervale scurte. Dacă se aplică timp îndelungat strică. Dintre plante cea mai mare sensibilitate are față de razele acestea sămânța sfeclei de zahăr.

At. Popa.

Lectură. Dar potrivit pentru soldații de prin spitale și lectură folositoare pentru adulți este opul învățătorului de pie memorie Nicolae Ștefu, intitulat: **Pentru țărani.** Se estinde pe 149 pagini. Conține: Nuvele, anecdote în proză și versuri, cu mai multe chipuri. Se poate comandă dela Librăria diecezană din Arad, cu prețul **redus de 40 fil. + 15 fil.** pentru francatură.

INFORMAȚIUNI.

Consistor plenar. Consistorul eparhial din Arad a ținut Marți, în 28 Noemvrie (11 Decemvrie) a. c., ședință plenară sub presiul P. S. Sale Domnului Episcop diecezan *Ioan I. Papp*. S'a numit de protopop al tractului vacant al Aradului părintele *Traian Vățianu* și s'au rezolvit și alte afaceri administrative. Au participat la ședință asesorii: Mihaiu Păcățian, Cornel Lazar, Mihaiu Lucața, Fabrițiu Manuilă, Traian Vățianu, Dr. Gh. Ciuhandu, Iosif Moldovan, Vasilie Goldiș, Gherasim Serb, Dimitrie Muscan, Nicolae Chicin, Petru Truția și Sava Raicu.

Aniversarea Marelui Andreiu. Joi, la 30 Noemvrie (13 Decemvrie), în ziua Sf. Andreiu, P. S. Sa Domnul Episcop diecezan *Ioan I. Papp*, a servit în biserica catedrală parastas pentru odihna sufletului nemuritorului arhiepiscop și metropolit Andrei Baron de Șaguna. Răspunsurile funebrele le-a cântat corul seminarial sub conducerea clericului Gavril Dudulescu. Au fost de față membrii consistorului eparhial, corpurile didactice dela institutele centrale și tinerimea dela toate școlile românești din loc.

După terminarea parastasului Societatea de lectură a teologilor a aranjat, în sala de gimnastică a școalei de fete, o ședință festivă întru amintirea fericitului metropolit, cu următorul program:

1. Ochiul. A. Bena, executat de corul Societății, condus de G. Dudulescu, t. c. III.
2. Discurs comemorativ rostit de Valer Jurca, vice-prezident.
3. La mormântul lui Andreiu, Boiu-Cunțan, cor.
4. G. Coșbuc. Murind, poezie declamată de Emil Petrovici, t. c. II.
5. Nunta țărănească. Potpourri, executat de orchestra Societății.
6. Poezia lui Eminescu, disertație de Gheorghe Buha, t. c. II.
7. I. Vidu. Răsunetul Ardealului, executat de orhestră.

Toate punctele din program, fiind executate cu seriozitate și precizie, au secerat recunoștință și aplauzele publicului asistent.

Exhauriat fiind programul P. S. Sa părintele Episcop diecezan adresează tinerimei cuvinte de laudă. Li îndeamnă a cultivă totdeauna în inimile lor recunoștința față de fericitii și marii înaintași și a se inspira de sentimentele lor patriotice, de iubirea lor de biserică și neam, prin cari ne-au eluptat și câștigat

autonomia bisericească. Să fie conduși în vieață de înțelepciunea lor, cu care au știut între orice împrejurări a imbină interesele bisericii cu ale statului, datorințele față de stat, cu cele față de biserică și neam. E frumoasă modestia tinerimei, cu care s'a prezentat, dar dorește, ca în viitor acestor ocaziuni solemne să li-se deo o publicitate mai largă, ca astfel ostănelite lor să aibă o răsplată și mai mare și să se convingă și cei dinafară, că institutul nostru corespunde menirei sale, cultivând adevărul și frumosul, sentimentele bisericești și patriotice ale tinerimei noastre.

Sfințire de episcop. In 21 Noemvrie (4 Decemvrie), la sărbătoarea *Intrării în biserică* s'a sfințit la Blaj întru episcop părintele *Iuliu Hosszu*, noul episcop gr. cat. al Gherlei. Ceremoniile împreunate cu acest act au fost săvârșite de metropolitul Dr. Victor Mihalyi, asistat de episcopii Dr. Dimitrie Radu și Dr. Valeriu Frențiu. Instalarea se va ține în curând.

Reînființarea patriarhatului rusesc. Știri din Petrograd ne anunță că sf. Sinod al bisericii autocefale rusești, sub influința revoluției maximaliste, a decretat reînființarea patriarhatului rusesc, desființat prin țarul Petru cel Mare. Alegerea de patriarh s'a ținut în Moscva și dintre trei candidați a întrunit majoritatea voturilor *Tichon*, metropolitul Moscvei care în 21 Noemvrie v. a fost instalat în scaunul patriarhal. Reședința patriarhalului va fi în Moscva.

Necrolog. Dr. *Sterie N. Ciurcu*, medic, viceprezident al „Societății române ortodoxe imperial iubilare pentru zidirea unei biserici în Viena”, a trecut la cele eterne, Sâmbătă, în 1 Decemvrie 1917 la 8^{1/2} ore seara, după lungi și grele suferințe, suportate cu resemnare creștinească, în al 70-lea an al vieții sale dedicate binelui obștesc. Remășițele pământești ale mult regretatului defunct s'au prohodit Marți, în 4 Decemvrie a. c. la orele 2 d. a. în casa mortuară, VIII Kochgasse 29, de unde au fost duse spre a fi înmormântate provizor în cimitirul din Dornbach. Parastasul pentru odihna vecinică a sufletului adormitului s'a celebrat Duminecă în 9 Decemvrie a. c., orele 11^{1/2} în Capela română I Löwelstrasse 8. Societatea română ort. imp. iubilară pentru zidirea unei biserici în Viena deplânge în defunctul pe meritosul său fondator și viceprezident, iar neamul românesc un vrednic și credincios fiu, cunoscut și stimat în largi cercuri românești.

Ierusalimul a capitulat. In camera engleză ministrul Bonnar Law a anunțat, că Ierusalimul s'a predat trupelor engleze.

Tablou cultural. In ședința din Decemvrie a comisiunii administrative a comitatului Bihor inspectorul regeșc a raportat, că în comitat sunt 45 comune, în care nu există nici un fel de școală, în 69 de co-

mune sunt școli, dar nu funcționează — în lipsa de învățători — de mai mulți ani. Va se zice în 114 comune sunt lipsite generațiile viitoare de educația școlară. N'ar strică lumină și în interiorul țării, nu numai la periferii.

Pro Patria Subscriși cu inima plină de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților că, iubitul și neuitatul nostru fiu, frate, cumnat, unchiu șcl. *Văteriu Andru*, student absolvent de VIII clase gimnaziale și maturitate, cadet la regimentul 43 de infanterie (Caransebeș), decorat cu medalia de mică și mare de argint și cea de aur clasa I. în etate de 21 de ani, a murit moarte de erou pe câmpul de luptă italian, la 14/27 Octomvrie anul curent. Il deplâng, îndurerății părinți: *Marțian Andru*, preot în Gepiș și soția *Elisabeta*; *Corneliu*, *Sabina*, *Virgil* (de prezent Soldat), *Silviu* și *Aurel*, frați și soră; *Ignatie V. Borza*, preot, *Eugenia Vancea*, cumnat și cumnată, *Marțian-Liviu*, *Traian*, *Viorel* și *Vasilii*, nepoți, precum și alte numeroase rudonii. Fie-i țerâna ușoară și memoria neuitată.

Unirea popoarelor latine. Ministrul italian *Nitti* a expus pentru ziarele spaniole o programă a unirii popoarelor latine, care după războiu ar avea să servească pentru a contrabalansa elementele slave, germane și anglo-saxone; deoarece, după părerea lui *Nitti*, și popoarele acestea au să formeze uniuni analoge. Membrii uniunii latine, Italia, Franța, Spania, Portugalia, România și America latină vor urmări scopuri comune pe teren comercial, politic și de drept civil. Numitul ministru mai spune, că Italia, care nu are aspirațiuni teritoriale (de când?), nu va pune piedeci niciodată pentru încheierea păcii.

Ferii. În considerarea greutăților de întreținere și a lipsei de material pentru încălzit și luminat, *Venerabilul Consistor eparhial* a concediat la casele părintești elevii institutului nostru pedagogic-teologic, din 2/15 Decemvrie a. c. până în 2/15 Februarie 1918.

Bilete de tutun în Austria. Autoritățile austriace plănuiesc să introducă dela 1 Ianuarie 1918 bilete de tutun. Femeile nu vor primi astfel de bilete, iar dintre bărbați numai aceia, cari declară sub jurământ, că sunt fumători. Cvota săptămânală face de cap 20 țigarete sau un număr corăsvunzător de țigări.

Nouă lege electorală în Anglia. Parlamentul englez a votat noua lege electorală, care asigură drept de vot tuturor cetățenilor, cari au trecut de 21 ani, soldaților și marinarilor dela 19 ani și femeilor cari au implinit 30 de ani.

Aviz. Aduc la cunoștință fraților preoți și cantori că cu începere dela 1 Ianuarie 1918 voui scoate „*Casa Domnului*” revistă lunară pentru tipicul bisericeii orientale. Această revistă se va estinde pe 16 pagini 8° și abonamentul anual va fi 6 cor. 40 fil. — Fiecare număr va cuprinde tipicul amănunțit al luni respective și diferiți articoli, studii și discuții din domeniul tipicului bisericesc. Numărul I e pus sub tipar și la 20 Decemvrte se va trimite ca număr de probă în toate părțile, dar — considerând scumpetea enormă a hârtiei și tiparului — într'un număr restrâns de exemplare. Toți cari doresc să li-se trimită număr de probă sunt rugați să-l ceară pe o cartă postală adresată: *Adm. Casa Domnului în Kissebes (Kolozs m.)*

Cu stimă; *Septimiu Popa*, paroh.

BIBLIOGRAFII.

Calendarul Asociațiunii pe anul 1918. În timpul cel mai apropiat va ieși de sub tipar „Calendarul Asociațiunii” pe anul 1918 și se va putea procura dela *Biroul Asociațiunii*, Strada Șaguna Nr. 6, în Sibiu-Nagyszeben, cu prețul de 80 fil. de exemplar, plus 10 fil. porto postal.

Librăriilor și altor vânzători, la comande mai mari, li se dă rabatul convenit.

Calendarul Asociațiunii pe anul 1918 va fi cel mai ieftin, cel mai bogat și cel mai bine întocmit pentru trebuințele de tot felul ale poporului nostru.

Pe lângă însemnarea zilelor, a sărbătorilor de peste an, tipărite cu litere roșii, cuprinde povește economice pentru fiecare lună. Apoi: Taxele de poștă și telegraf, taxele de timbre și mărcile poștale după tarifa cea nouă, precum și tabela pentru socotire intereselor, timpul vânatului ș. a.

Târgurile sunt întocmite de astădată după datele cele mai nouă ale oficiului de statistică r. ung.

Calendarul Asociațiunii cuprinde o lectură bogată și aleasă cu deosebită îngrijire: Povestiri frumoase, sfaturi înțelepte, pilduri folositoare, poezii, proverbe, sentințe, ghicitori și glume, toate scrise și întocmite pentru înțelesul tuturor.

Calendarul e înfrumusețat și cu chipuri dintre cele mai alese.

Calendarul Asociațiunii să nu lipsească din nici o casă românească, și fiecare Român să-și fie de datorință a avea la casa sa un sfătuitor bun și înțelept.

Cei ce doresc să aibă Calendarul Asociațiunii, să grăbească cu comanda la adresa: *Biroul Asociațiunii*, Sibiu-Nagyszeben, Str. Șaguna 6.

Calendarul diecezan pe anul 1918.

Editura și tiparul tipografiei diecezane din Arad. Conține cronologia, zilele, sărbătorile și mersul vremii în anul 1918. Calendar și sfaturi economice. Consemnarea târgurilor din Ungaria. Tarifa nouă poștală. Scala nouă a timbrelor. Șematismul metropoliei și în special al diezezei Aradului. Bucăți literare din peana unor scriitori distinși. Partea literară e împodobită cu clișeele preoților noștri militari, a eroilor, ce și-au jertfit vieața pentru tron și patrie, și biografiile lor. Prețul unui exemplar 90 fileri. Se poate procura la

Librăria diecezană, Arad str. Deák Ferenc Nr. 35.

Carte de rugăciuni și cântări bisericești pentru școlari, întocmită de domnul profesor *Trifon Lugojan*. Cuprinde rugăciuni, rânduiala vecerniei, utreniei și a liturghiei, cântări schimbătoare la liturghie, cele 8 glasuri, sărbătorile de peste an, polileul, sveltinele învierii, pricesnele sărbătorilor și cântări funebrele, toate aranjate în mod sistematic și în conformitate cu cerințele rituale, păstrându-se în ele textul autentic și limba frumoasă a cărților noastre bisericești. O carte ce se recomandă de sine nu numai școlariilor, ci în genere sufletului creștinesc, doritor a participa la serviciile dumnezeiești cu demnitate, mângăiat și înălțat sufletește. Se poate procura dela *librăria diecezană în Arad. Prețul 1 coroană + 10 fileri* pentru porto.

A apărut și se poate procura dela *Librăria diecezană* din Arad: „Dr. Petru Barbu: *Magii dela răsarit*, cântece și cuvinte pentru copiii, cari umblă cu steaua”. Scopul cărții este să reformeze frumoasa noastră dătină străbună: umblarea copiilor cu steaua. Se atrage atențiunea dlor catiheți și învățători asupra acestei cărți și se recomandă răspândirea ei în popor și la elevii școalelor populare. Prețul: 60 fileri.

*

Merinde pentru sufletele credincioase. Cuvântări ocazionale de Dr. Ștefan Cioroianu preot ort. rom în Banat-Comloș. Arad, 1917. Tiparul tipografiei diecezane gr.-ort. române. — Prețul 3 cor. + 20 fil. pt. porto.

O colecțiune de 22 predici ocazionale, ce le-a rostit autorul păstorilor săi. Sunt lucrute cu multă pricepere și adâncă pătrundere. Deosebindu-se de predicile de șablon, atât în privința conținutului, cât și a formei, tratează teme și luminează chestii din domeniul tuturor manifestațiilor de viață a poporului, într'un mod foarte instructiv și acomodat priceperii lui. Sunt o mărturie netrecătoare despre zelul și conștiințiozitatea cum își îndeplinește părintele Dr. Cioroianu diregătoria sa pastorală, urmărită cu atențiune și apreciată de toți aceia, cari doresc o muncă productivă, o apostolie pe toată linia.

Se poate comandă dela *Librăria diecezană*, Arad str. Deák Ferenc 35.

Poșta redacției.

Mai mulți preoți ne-a făcut întrebarea ori de s'a asemnat din partea guvernului ajutorul de familie pentru preoțimea noastră. Ne-am interesat la cassa Ven. Consistor și am aflat că ajutorul n'a sosit încă. Indată, ce va ajunge la mâinile superiorității diecezane cei interesați vor fi avizați.

Șimand. Am primit cu mulțămintă. Se va publica.

Concurse.

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia **Bara**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arător. parte fânaț;
2. Intravilan parohial de $\frac{3}{4}$ jugăr;
3. Stolele legale și
4. Eventuala întregire dela stat.

Parohia este de clasa I, dar în senzul înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 4201/1917, se admit și concurenți cu cvalificație de clasa a II-a.

Alesul va purtă sarcinile publice după sesie.

Deasemenea se obligă ca, fără altă remunerație, să catehizeze școlarii gr.-or. rom. din parohie.

Doritorii de a reflectă la acest post, pe lângă respectarea §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, au să dovedeas:ă:

a) Că posed cvalificația pretinsă prin concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/1910 și

b) Că întrunesc toate condițiunile concursuale. Intrunirea acestor condiții trebuie să o dovedească oficiului protopresbiteral deodată cu insinuarea dorinții de a se prezentă poporului.

Intrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, tot atunci că au consimțământul Consistorului, respective al Episcopului diecezan, de a reflectă la această parohie.

Sunt poștiți mai departe ca, în terminul concursual, să se prezinte într'o Duminică san într'o sărbătoare în sf. biserică din Bara (Barafalva, Krassó-Szörény m.) spre a-și arătă desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiile instruate cu documentele de lipsă, în senzul indicat mai sus, se trimit comitetului parohial din Bara, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belinț (Belencze, Temes m.), în terminul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

— □ —

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Soroșag (Szarvaság)** protopresbiteratul Radnei, conform ordinului Consistorial nr. 4363/1917 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în organul diecezan.

I. Parohia este de clasa a III-a.

II. Venitele parohiei sunt:

1. O sesiune de pământ la deal.
2. Birul legal.
3. Stolele legale.
4. Folosința casei și a grădinei parohiale.
5. Interesele după capitalul provenit din vinderea pădurii parohiale.
6. Eventuala întregire dela stat.

Preotul, carele se va alege, va suportă toate dările după venitul parohial și va aveă să catehizeze elevii școalei de stat din loc, fără a putea pretinde pentru aceasta dela parohie vre-o remunerațiune.

Doritorii de a ocupă acest post sunt poștiți, ca recoursele lor ajustate cu documentele de cvalificațiune și serviciu și adresate comitetului parohial din Soroșag să le înainteze în terminul concursual oficiului protopresbiteral din Mariaradna, iar dâșii — cu observarea dispozițiunilor regulamentare, — să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din loc spre a-și arătă desteritatea în cele rituale și oratorie.

Să notează, că prezentarea în parohie se admite numai candidaților, cari vor dovedi, că au cvalificațiunea recerută, iar candidaților din altă dieceză numai dacă dovedesc la oficiul protopresbiteral, că au permișiunea Consistorului, respective a Episcopului diecezan de a putea recurge la această parohie.

Soroșag, (Szarvaság) din ședința dela 28 Octomvrie (8 Noemvrie), 1917.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, ppresbiter.

—□—

2—3

In temeiul ord. V. Consistor Nr. 2033 B. 1917, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Picleu**, ppresbiteratul Peșteșului, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Casă parohială cu apartimentele.
2. Pământ parohial 10 jug. cat. și 1257□.
3. Bir parohial dela 100 Nrii de casă câte-o măsură de cucuruz sfărmat, ori prețul iei curent.
4. Stolele îndatinate.
5. Clacă: 20 pluguri și 60 de lucrători cu mâna, sau prețul curent al acestor prestațiuni.
6. Intregirea dotațiunei dela stat.

Preotul va provedea și catihizațiunea și va suportă dările după pământul parohial.

Doritorii de-a ocupa această parohie, să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Picleu, Prea On. oficiu ppesc în Mezôtelegd, având dânsii cu încuviințarea protopresbiterului tractual, a se prezentă în parohie, ca să facă cunoștiință cu poporul, a servi în sfânta biserică, a cântă și a predică.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter ort. român.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune sistemizat prin ordinul cons. cu Nr. 2248/914 lângă parohul Nestor Porumb din Tucla comitatul Bihor ppiatul Tinca cu termin de 30 zile dela prima publicare, pe lângă salarul fix de 800 cor. solvit de pătrar ulterior de paroh și eventuala întregire dela stat votată pentru capelani.

Alesul va avea să se îngrijească de cvartir și va fi îndatorat a îndeplini toate funcțiunile parohiale, cari

parohul nu și-le va rezervă pentru sine, fără a putea pretinde măcar ștolele dela funcțiuni și să provadă catehizarea în școalele confesionale.

Parohia fiind de cl. I. dela reflectanți se poștește testimoniu de cl. I. și testimoniu de maturitate, conform §. 6. alinia 2. din regulamentul pentru parohii.

Reflectanții, recursele lor provăzute conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, au să le subștearnă oficiului protopresbiteral al tractului Tinca în Méhkerék (Bihar m.) prezentându-se în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Tulca pentru a-și arătă desteritatea în celea rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

2—3

Tipografia diecezană

Arad, strada Deák Ferencz nrul 35.

Telefon pentru oraș și comitat nrul 266.

Execută totfelul de lucrări în
bransa tipografică ca: reviste,
cărți, foi volante, invitări de
cununie și logodnă, bilete de
vizită și note muzicale etc. etc.